
S mýty se musíme naučit žít, protože jsou věčné, říká historička Šedivá Koldinská

S mýty se musíme naučit žít, protože jsou věčné, říká historička Šedivá Koldinská

Jak se vypořádáváme s kontroverzními tématy našich dějin a co o naší národní povaze vypovídá divácký zájem o vojenství? Nad tím, jak Češi dokážou kriticky reflektovat své národní dějiny, jsme se zamýšleli se scenáristkou a moderátorkou oceněného pořadu České televize Historie.cs doc. Mgr. Marií Šedivou Koldinskou, Ph.D.

Pořadu Historie.cs byla udělena Cena Václava Havla za to, že „provokuje a prohlubuje společenskou diskusi“. V čem spočívá jeho výjimečnost?

Pokud se někdo z nás dotkne něčeho, co je citlivější nebo co má politicko-publicistický přesah, tak to diskusi vyvolává, ať už třeba na webu České televize, nebo jinde. Mně se naposledy povedlo vyvolat kontroverzi pořadem o mariánském sloupu, sporem nad jeho obnovením a znovuvztyčením na Staroměstském náměstí. Jelikož se jedná o poměrně vypjatou debatu, úmyslně jsem do pořadu pozvala jednoho odpůrce, jednoho zastánce a jednoho hosta bez vyhraněného názoru. Záměr vzbudit vášnivou diskusi se vydařil, protože ohlasy na pořad byly poměrně dramatické.

Pořad se začal vysílat v roce 2007 a zaměřoval se především na témata našich novodobých dějin, postupem času ale přibyla i témata ze starší historie. Co k tomu vedlo?

Historie.cs vznikla v reakci na pořad Historický magazín, který se orientoval i na témata ze světových dějin, ale posléze byl v rámci úsporných opatření v České televizi zrušen. Rok a půl existovaly oba pořady současně, poté zůstala jenom Historie.cs, která byla vyprofilovaná na to, co asi diváky v té době nejvíce zajímalo, na novodobé a soudobé dějiny. Postupem času se ale ukázalo, že i starší historie by v pořadu našla své místo, a tak jsem do Historie.cs vstoupila já s tématy ze starších dějin.

V současnosti se v pořadu objevuje minimálně jednou měsíčně nějaké téma ze středověku, z raného novověku nebo z 19. století. Přestože boření mýtů patří mezi velmi populární činnosti, mýty ve skutečnosti bořit nelze. S mýty se musíme naučit žít, protože jsou věčné. Důležité je ale tyto zažitě představy v naší historii identifikovat a doufám, že k tomu náš pořad přispívá.

V roce 2009, kdy Česká republika předsedala Evropské unii, se pořad přechodně zaměřil na české dějiny v širším kontextu Evropy. Umocnila se tím jedna z funkcí pořadu, kterou je posilování historického sebeurčení Čechů v rámci Evropy a redefinování vlastních dějin z odstupů?

Přesně to bylo cílem. Jednalo se vlastně o posunutí optiky a akcentování celoevropských problémů. Některé ohlasy na tuto změnu ale nebyly pozitivní, protože se diváci domnívali, že do témat, která jako Češi považujeme za důležitá, se zanáší politická objednávka a jiný pohled motivovaný naším předsednictvím v Evropské unii. Posléze se pořad vrátil ke svému původnímu názvu, ale široce koncipovaná témata s větším přesahem se snažíme zařazovat stále.

Školní výuka je často poznamenána výkladem českých dějin jako neustálého boje s německými a jinými nepřáteli. Jak se snažíte vyrovnat s interpretací dějin v tomto konfrontačním duchu?

Myslím, že bychom se naopak na konfrontační témata dějin měli soustředit. Ve 20. století jich najdeme nespočetně, ale i ze starších období našich dějin pochází řada nadčasových témat, například konflikt mezi katolíky a nekatolíky.

Měli bychom se je naopak pokoušet otevírat pro diskusi a nabízet alternativní pohledy. Někdy je opravdu pro mě jako historičku velmi zajímavé číst názory diváků, které jsou hodně poplatné zažitým konceptům českých dějin, i názory, které vypovídají o tom, že diváci kriticky přemýšlí a poměrně hodně o českých dějinách vědí. Tyto názory mohou být pro nás jako tvůrce pořadu velmi přínosné.

Zohledňujete tuto zpětnou vazbu ve výběru a zpracování témat?

V podstatě ano. Přiznám se, že třeba u starší tematiky skoro vždycky bodují témata z vojenských dějin. Mně je to blízké, protože jsme s manželem před časem vydali knížku o válce a armádě v českých dějinách. Můžu si být téměř jistá, že když udělám pořad o bitvě u Hradce Králové z roku 1866, bude mít dobrou sledovanost i ohlasy. Právě jsme dotočili díl o bramborové válce, za měsíc budeme natáčet pořad o bitvě u Chlumce, méně známé napoleonské bitvě. Je vidět, že vojenská tematika diváky hodně zajímá, a to trochu vyvrací mýtus o „holubičím českém národě“. Může to ale také posloužit jako dobrý ukazatel toho, jakým způsobem se pravděpodobně naše mentalita transformuje nebo jaká opravdu je.

Mimo jiné se zaměřujete na dějiny každodennosti. Jak se vám daří tuto oblast v pořadu scénáristicky zohlednit?

Občas je možné i nějaké takto koncipované téma zahrnout. Vladimír Kučera připravil například pořad o dějinách pití alkoholu u nás, já jsem zase připravila pořad o české kuchyni. Někdy je to ale složitější. Říkala jsem si třeba, že by bylo zajímavé zpracovat téma vztahu zvířat a lidí u nás, ale divácké reakce byly dost rozpačité. Z toho důvodu tato témata již sama o sobě tolik nezahrnujeme, ale spíše je zpracováváme v rámci jinak postavených témat. Diváci totiž očekávají spíše klasické událostní dějiny, protože ty chápou jako plnohodnotnou historii. Dějiny každodennosti se jim vedle toho zdají příliš nekonfliktní.

Více o pořadu Historie.cs a archiv jednotlivých dílů naleznete [zde](#).

Doc. Mgr. Marie Šedivá Koldinská, Ph.D., působí jako historička v Ústavu českých dějin FF UK. Mezi oblasti jejího odborného zájmu patří například raný novověk (zejména česká šlechta v 16. a 17. století), dějiny každodennosti nebo problematika války a míru od pozdního středověku do raného novověku. Docentka Šedivá Koldinská je spolueditorkou pramenné edice *Deník rudolfinského dvořana. Adam mladší z Valdštejna 1602–1633* (1997) a také autorkou knihy *Kryštof Harant z Polžic a Bezdruzic. Cesta intelektuála k popravišti* (2004). Za knihu *Každodennost renesančního aristokrata* získala v roce 2002 Cenu Josefa Pekaře.